

Jaunimo verslumo tendencijos Lietuvoje 2023 m.

Parengta 2024 m. kovo 31 d.
Apklausa atlikta 2023 m. spalio mėn.

SANTRAUKA

- Nepaisant lėtėjančios ekonomikos naujų verslų kūrimasis Lietuvoje neslopsta – per 2023 m. šalyje veikiančių įmonių skaičius išaugo penktadaliu, didžiają dalimi skatinamas itin mažų įmonių, įdarbinančių iki 5 darbuotojų, sparčiu kūrimusi. Lietuvoje pastebimas verslo įstaigų smulkėjimas – per kiek daugiau nei dešimtmetį labai mažų įmonių dalis šalies verslo struktūroje išaugo daugiau 23 proc. punktais ir 2024 m. pradžioje sudarė 75% visų Lietuvoje veikiančių verslo įmonių.
- Lyginant su kitomis visuomenės grupėmis, 18-29 metų amžiaus jauni žmonės yra labiausiai linkę pradėti savo verslą, rodo tyrimai. Nors jaunimas yra labiau linkęs prisiimti su verslo kūrimu susijusią riziką, dažnam koją kišą finansinių išteklių stygius, nepakankamos žinios ir įgūdžiai, reikalingi verslo pradžiai ir vystymui.
- Tarp pagrindinių paskatų pradėti savo verslą jaunimas įvardina norą užsidirbti pragyvenimui, susikurti sau darbo vietą, būti nepriklausomu(-a), užsitikrinti didesnes pajamas. Pradedant savo verslą jauniems žmonėms taip pat svarbu turėti gerą verslo idėją, matyti nišą produktams ar paslaugoms, turėti pakankamai žinių ir patirties verslo pradžiai.

I. LIETUVOS VERSLO STRUKTŪRA IR VERSLUMO TENDENCIJOS

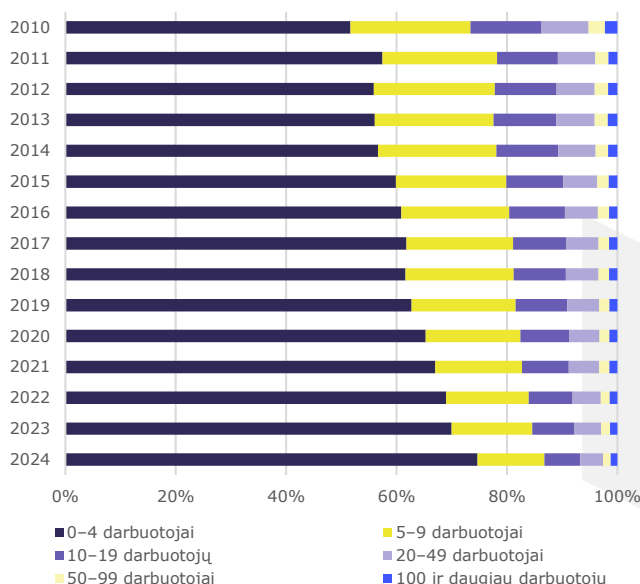
2024 metų pradžioje Lietuvoje veikė per 120 tūkst. įmonių, o tai yra 20% daugiau nei 2023 m. pradžioje. Sparčiausias augimas per metus buvo pastebimas tarp itin mažų įmonių, turinčių iki 5 darbuotojų – tokių įmonių skaičius išaugo 28% lyginant su 2023 metų pradžia. Iš viso mažų ir vidutinių įmonių (iki 250 darbuotojų) skaičius Lietuvoje per metus išaugo 20% ir siekė beveik 120 tūkst. Mažos ir vidutinės įmonės išliko svarbiausia Lietuvos verslo struktūros dalimi, 2024 metų pradžioje sudarančia daugiau kaip 99% visų šalyje veikiančių įmonių ir įdarbinančių per 70% visų verslo subjektuose dirbančių darbuotojų.

- **Trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu verslo įmonės Lietuvoje smulkėja.** Tai rodo veikiančių įmonių pagal darbuotojų skaičių rodikliai. Per 2023 m. labai mažų įmonių (turinčių 0–4 darbuotojus) dalis ekonomikoje padidėjo 4,6 proc. punkto (nuo 70% 2023 metų pradžioje iki 75% 2024 metų pradžioje); ilguoju laikotarpiu – nuo 2010 m. iki 2024 m. pradžios – labai mažų įmonių skaičius šalyje padidėjo net 23 proc. punkto (nuo 52% iki 75%). Atitinkamai mažėja didesnių įmonių dalis ekonomikoje. Ilguoju laikotarpiu įmonių, turinčių 5–9 darbuotojus, dalis sumažėjo 9,6 proc. punkto (nuo 22% iki 12%), turinčių 10–19 darbuotojų – 6,4 proc. punkto (nuo 13% iki 7%), turinčių 20–49 darbuotojus – 4,4 proc. punkto (nuo 9% iki 4%), turinčių 50 ir daugiau darbuotojų – 2,6 proc. punkto (nuo 5% iki 3%) (žr. pav. 1).
- **Ankstyvos stadijos verslumas Lietuvoje slopsta, rodo Global Entrepreneurship Monitor duomenys¹.** Didžiausias pasaulyje su verslumu susijęs mokslinių tyrimų projektas Global Entrepreneurship Monitor (toliau –

¹ Plačiau apie projektą: <https://www.gemconsortium.org/>

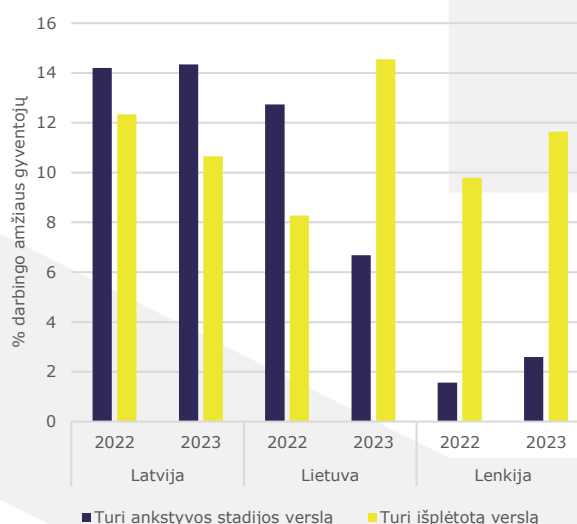
GEM) didelį dėmesį skiria ankstyvos stadijos verslumo veiklai. Naujausi GEM tyrimo duomenys rodo, kad 2023 metais ankstyvos stadijos verslumo veikla Lietuvoje smarkiai sumenko – darbingo amžiaus gyventojų dalis, aktyviai bandanti pradėti verslą, per metus susitraukė nuo 13% 2022 m. iki 7% 2023 m. Tiesa, tuo pačiu laikotarpiu išplėtotą verslą turinčių gyventojų dalis sparčiai augo – nuo 8% 2022 m. iki 15% 2023 m. (žr. pav. 2).

Pav. 1 Metų pradžioje Lietuvoje veikiančių įmonių dalis pagal darbuotojų skaičių. 2010-2024 m.

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra. Skačiavimai autorius

Pav. 2 Darbingo amžiaus gyventojų dalis, turinti ankstyvos stadijos verslą ir išplėtotą verslą Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse. 2022-2023

Šaltinis: Global Entrepreneurship Monitor

II. JAUNIMO VERSLUMO TENDENCIJOS – DEMOGRAFINIAI RODIKLIAI

2023 metų spalio mėnesį VŠĮ Inovacijų agentūros užsakymu tyrimų bendrovės „RAIT“ atlikta reprezentatyvi 18-29 metų amžiaus Lietuvos gyventojų apklausa atskleidė, kad 63% apklaustųjų neturi ir niekada neturėjo savo verslo. Savo verslo neplanuoja turėti 24% Lietuvos jaunimo, tuo tarpu didžioji dauguma respondentų (47%) apie nuosavą verslą vis pagalvoja, tačiau nesiryžta. Jaunimo apklausos duomenys rodo, kad jauni žmonės Lietuvoje yra labiau linkę svarstyti savo verslo steigimą lyginant su bendru šalies rodikliu. SEB banko užsakymu atlikta Baltijos šalių gyventojų apklausa rodo, kad tik 14% Lietuvos gyventojų svarstytų kurti savo verslą, o beveik trečdalis nėra pagalvoję apie savo verslo kūrimą.²

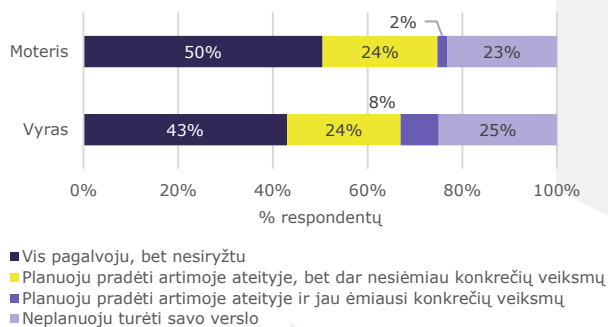
• **Vaikinai labiau linkę priimti naujo verslo steigimo riziką, tačiau merginos dažniau svarsto apie savo verslo kūrimą.** Remiantis apklausos duomenimis, apklausti Lietuvos vaikinai dažniau turėjo savo verslą (24% šiuo metu turi savo verslą, 14% turėjo, bet nebeturi savo verslo) nei merginos (atitinkamai po 18%). Savo verslo neturi ir niekada neturėjo 64% apklaustų moterų ir 62% vyrų. Apie savo verslą vis pagalvoja, tačiau nesiryžta jo kurti 50% moterų ir 43% vyrų. Atitinkamai 2% apklausoje dalyvavusių moterų ir 8%

² SEB banko tyrimas: gyventojų verslumas toliau mažėja. <https://www.seb.lt/infobankas/naujienos/seb-banko-tyrimas-gyventoju-verslumas-toliau-mazeja>

vyrų verslą planuoja pradėti artimoje ateityje ir jau ėmėsi konkrečių veiksmų (žr. pav. 3).

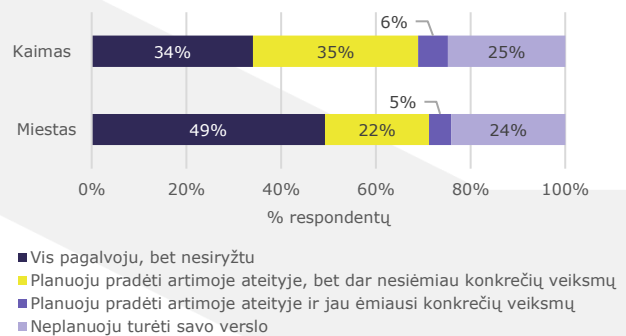
• **Kaimiškų vietovių gyventojai rečiau yra įkūrę savo verslą, tačiau daugiau nei trečdalis planuoja verslą pradėti artimoje ateityje.** Apklausos duomenys rodo, kad 80% kaimiškose vietovėse gyvenančių jaunuolių neturi ir niekada neturėjo savo verslo; tarp miestuose gyvenančio jaunimo tokių yra 60%. Šiuo metu savo verslą turi 15% 18-29 metų amžiaus kaimo gyventojų (mieste – 22%), 5% verslą turėjo praeityje, tačiau dabar nebeturi (mieste – 18%). Planų artimu metu pradėti savo verslą turi 41% jaunuolių, gyvenančių kaime; tarp miesto gyventojų tokių 27%. 35% apklaustų kaime gyvenančių jaunuolių artimoje ateityje planuoja pradėti savo verslą tačiau dar nesiėmė konkrečių veiksmų, 6% – konkrečių veiksmų verslo pradžiai jau ėmėsi. Tarp mieste gyvenančių jaunuolių tokių atitinkamai yra 22% ir 5% (žr. pav. 4).

Pav. 3 Respondentų atsakymai pagal lytį: ar norėtumėte / planuojate kurti savo verslą?

Šaltinis: VŠĮ "Inovacijų agentūra".

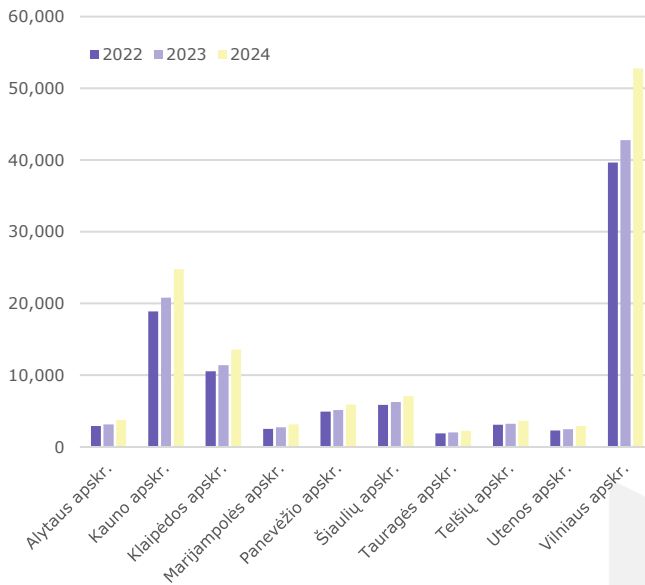
Pav. 4 Respondentų atsakymai pagal gyvenamąją vietovę: Ar norėtumėte / planuojate kurti savo verslą?

Šaltinis: VŠĮ "Inovacijų agentūra".

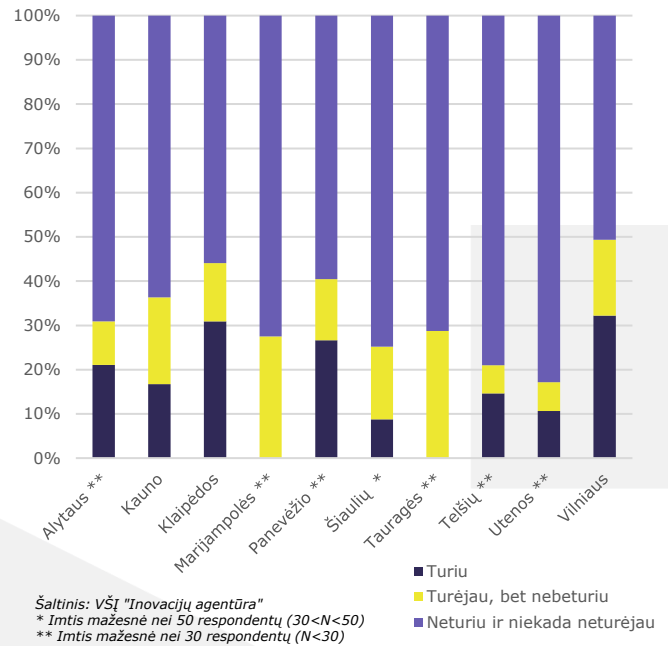
• **Tarp didžiųjų Lietuvos miestų tvirtai pirmauja sostinė.** Remiantis apklausos duomenimis, bene trečdalis Vilniaus apskrityje gyvenančių jaunuolių šiuo metu turi savo verslą; visos šalies mastu savo verslą turi 21% apklaustųjų. Mažų ir vidutinių įmonių statistika taip pat aiškiai indikuoja, kad sostinė išlieka svarbiausiu naujų verslų kūrimosi židiniu – 2024 metų pradžioje čia veikė 44% visų Lietuvoje tuo metu veikusių mažų ir vidutinių įmonių (žr. pav. 5). Per 2023 metus Vilniaus apskrityje buvo įregistruota 7 998 naujų ūkio subjektų, tuo tarpu likusioje šalyje per tą patį laikotarpį naujai įregistruotų ūkio subjektų buvo 7 735. Per laikotarpį nuo 2020 iki 2023 metų pabaigos, per metus įregistruotų ūkio subjektų skaičius sparčiausiai augo Vilniaus ir Klaipėdos apskrityse (po 26% per apžvelgiamą laikotarpį). Tuo tarpu visos šalies mastu įregistruotų ūkio subjektų skaičius augo nuosaikiau – augimas per 2020-2023 periodą siekė 18%. Nors, remiantis apklausos duomenimis, noras kurti savo verslą Vilniuje ir Lietuvos mastu yra panašus, visgi pastebimai didesnė dalis sostinės regione gyvenančių jaunuolių planuoja savo verslą pradėti artimoje ateityje ir jau ėmėsi konkrečių veiksmų – 11% Vilniuje ir 5% Lietuvoje.

Pav. 5 Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius metų pradžioje, vnt. 2020-2024

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Pav. 6 Respondentų atsakymai pagal apskritis: Ar turite savo verslą?

Šaltinis: VŠĮ "Inovacijų agentūra"

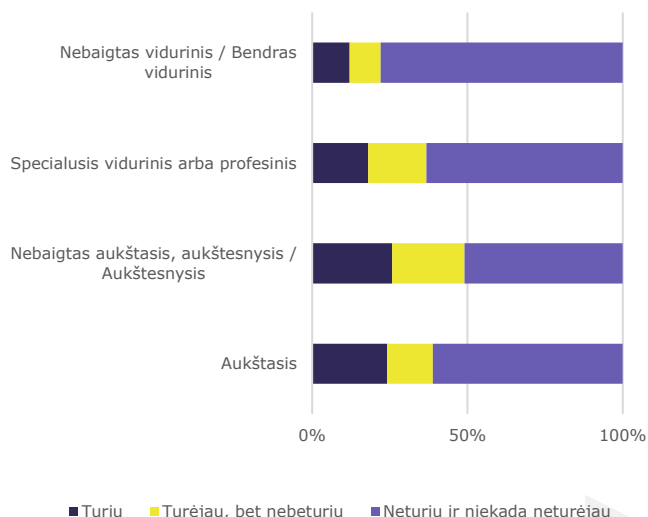
* Imtis mažesnė nei 50 respondentų (30 < N < 50)

** Imtis mažesnė nei 30 respondentų (N < 30)

- **Ne aukštesnį nei aukštesnįjį išsilavinimą įgiję jaunuoliai yra versliausi tarp kitų jaunimo grupių pagal išsilavinimą.** Nebaigtą aukštąjį ar aukštesnįjį arba baigtą aukštesnįjį nurodę kaip aukščiausią įgytą išsilavinimą, remiantis apklausos duomenimis, yra labiausiai linkę turėti savo verslą – 26% apklaustųjų šiuo metu turi savo verslą, dar 23% verslą turėjo praeityje, tačiau šiuo metu nebeturi (žr. pav. 7). Neturinčių ir niekada neturėjusių savo verslo šioje jaunimo grupėje pagal išsilavinimą yra 51%, o tai yra ženkliai mažiau lyginant su šalies vidurkiu (63%). Ne aukštesnį nei aukštesnįjį išsilavinimą įgijusių jaunuolių grupėje taip pat pastebimas didžiausias polinkis kurti savo verslą – 37% planuoja pradėti savo verslą artimoje ateityje, bet dar nesiėmė konkrečių veiksmų (Lietuvos vidurkis 24%), 10% planuoja verslą pradėti artimoje ateityje ir jau ėmėsi konkrečių veiksmų (Lietuvos vidurkis 5%), o 38% apie savo verslo steigimą vis pagalvoja, tačiau nesiryžta (Lietuvos vidurkis 47%). Savo verslo neplanuoja turėti tik 16% šios jaunimo grupės apklaustųjų, lyginant su 24% šalies mastu.

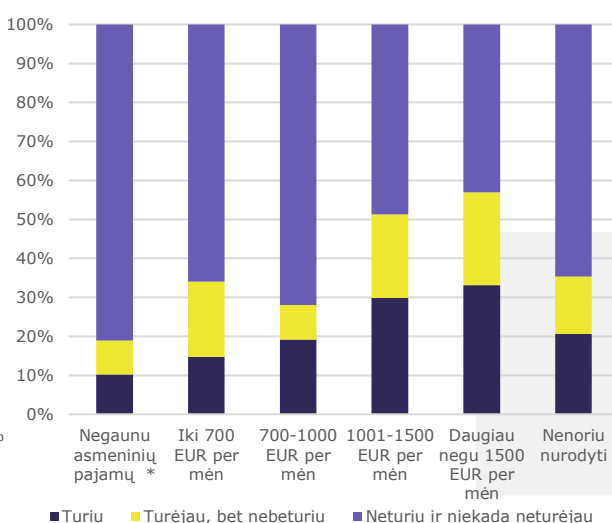
- **Mažesnes asmenines pajamas gaunantys jauni žmonės dažniau linkę svarstyti apie savo verslo kūrimą, tačiau rečiau imasi konkrečių veiksmų.** Remiantis apklausos duomenimis, mažesnes nei 700 EUR per mėnesį vidutines asmenines pajamas gaunantys jaunuoliai dažniau reiškė norą turėti savo verslą lyginant su bendru Lietuvos vidurkiu – tik 15% jų neplanuoja turėti savo verslo (24% Lietuvoje). Daugiau kaip pusė mažesnes nei 700 EUR per mėnesį pajamas gaunančių apklaustųjų vis pagalvoja apie savo verslo kūrimą, bet nesiryžta; 28% planuoja verslą pradėti artimoje ateityje, tačiau dar nesiėmė konkrečių veiksmų, 6% verslą planuoja pradėti artimoje ateityje ir jau ėmėsi konkrečių veiksmų. Didesnes nei 1 000 EUR per mėnesį asmenines pajamas gaunantys jaunuoliai pastebimai dažniau teigė turintys arba praeityje turėję savo verslą – tarp 1 001-1 500 EUR per mėnesį uždirbančių savo verslą praeityje turėjo, bet nebeturi 21%, o savo verslą šiuo metu turi 30%; tarp didesnes nei 1 500 EUR per mėnesį pajamas gaunančių tokių atitinkamai buvo 24% ir 33% (žr. pav. 8).

Pav. 7 Respondentų atsakymai pagal išsilavinimą: Ar turite savo verslą?

Šaltinis: VŠĮ "Inovacijų agentūra".

Pav. 8 Respondentų atsakymai pagal asmenines vidutines mėnesio pajamas: Ar turite savo verslą?

Šaltinis: VŠĮ "Inovacijų agentūra".

III. PAGRINDINĖS KLIŪTYS, TRUKDANČIOS JAUNIMUI IMTIS VERSLO KŪRIMO

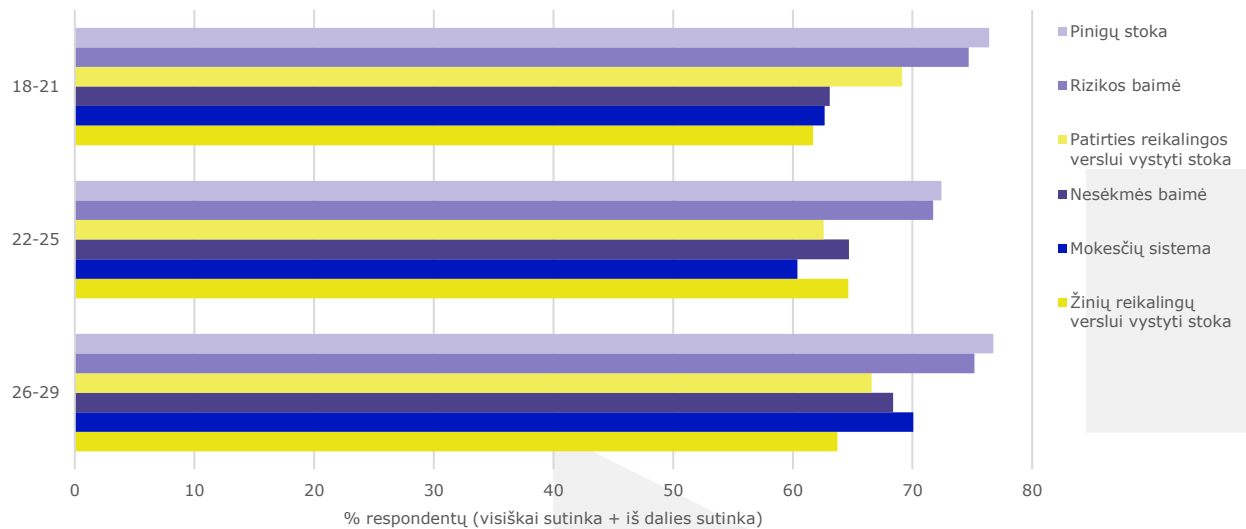
2023 metų spalį atliktos apklausos duomenimis, 63% 18-29 metų amžiaus Lietuvos gyventojų mano, kad šalyje yra sudėtinga pradėti naują verslą. Dažniau taip galvoja žemesnio išsilavinimo, mažesnes vidutines pajamas gaunantys jaunuoliai, nedirbantys ir neieškantys darbo ar esantys vaiko priežiūros atostogose. Daugiau kaip trys ketvirčiai visiškai arba iš dalies sutinkančių su teiginiu, kad Lietuvoje yra sudėtinga pradėti naują verslą teigė neturintys planų steigti savo verslą.

- Pinigų stoka jaunimas įvardina pagrindine kliūtimi, trukdančia imtis savo verslo.** Visiškai arba iš dalies su teiginiu, kad pinigų stoka kėlė / galėtų kelti jiems sunkumų kuriant savo verslą, sutinka 75% apklausoje dalyvavusių jaunuolių. Tarp savo verslą turinčių visiškai sutinkančių su tokiu teiginiu yra ženkliai mažiau (32%) nei tarp tų, kurie savo verslo neturi ir niekada neturėjo (51%). Šie skaičiai taip pat indikuoja, kad jaunimui ne tik trūksta santaupų savo verslo pradžiai, bet, dažnu atveju, ir gilesnio finansinio raštingumo bei žinių apie įvairius finansavimo šaltinius ir kitas galimybes. Matomas poreikis ne tik plėsti valstybės paramą jaunam verslui, bet ir aktyviau apie ją komunikuoti, plėsti lengvai suprantamos ir sistemingos informacijos apie verslo finansavimo galimybes sklaidą, investuoti į jaunimo finansinį raštingumą, skatinti aktyvesnį startuolių bendradarbiavimą su brandžiu verslu.

- Rizikos baimė, nepasitikėjimas savimi, žinių ir patirties stygius riboja jaunimo verslumą.** Antra svarbiausia priežastimi, trukdančia imtis savo verslo, jaunimas įvardino rizikos baimę – visiškai arba iš dalies su tokiu teiginiu sutiko 74% apklaustųjų. Su rizikos baime pastebimai dažniau susiduria jaunos moterys – su teiginiu, kad rizikos baimė trukdė / trukdo pradėti savo verslą, visiškai sutiko 43% respondenčių, dar 38% su teiginiu sutiko iš dalies; tarp apklaustų vyrų tokių atitinkamai buvo 28% ir 40%. Beveik 60% apklaustųjų teigė nepasitikintys savo jėgomis, gebėjimais, daugiau kaip 63% taip pat pripažino, kad jiems trūksta žinių bei patirties, reikalingų verslui vystyti. Siekiant mažinti su verslo rizikomis susijusias baimes būtina toliau plėsti mokymų ir praktinių dirbtuvių jaunimui pasiūlą, investuoti į jaunų žmonių finansinį raštingumą,

stiprinti į jauną verslą orientuotų paslaugų paketą ir stiprinti lengvai prieinamos informacijos apie tokias paslaugas sklaidą.

Pav. 9 Pagrindinės priežastys, trukdančios jaunimui pradėti kurti savo verslą

Šaltinis: VŠĮ „Inovacijų agentūra“.

• **Plečiasi pagalba įveikiant administracinę naštą ir stengiantis nepasiklysti mokestiniuose labirintuose.** Kad mokesčių sistema stabdo juos nuo savo verslo kūrimo visiškai sutiko arba iš dalies sutiko 65% apklaustų 18-29 metų amžiaus Lietuvos gyventojų. Administracinę naštą, biurokratiją bei mokestinę sistemą kaip vieną pagrindinių priežasčių trukdančių pradėti verslą įvardijo ir SEB banko užsakymu atlikto tyrimo respondentai nuo 18 iki 74 metų amžiaus³. Anot SEB banko tyrimo, pastebima, kad pagalbos įveikiant biurokratinės ir administracinės kliūtis poreikis auga, tuo pačiu informacijos ir pagalbos kuriant naują verslą yra kaip niekada daug. Šalia verslo konsultantų, apskaitos įmonių ir finansinio raštingumo specialistų svarbų vaidmenį atlieka ir tokios organizacijos kaip „Inovacijų agentūra“ bei bendradarbybės centrai „Spiečiai“⁴.

IV. PAGRINDINIAI VEIKSNIAI, SKATINANTYS JAUNIMĄ VYSTYTI SAVO VERSLĄ

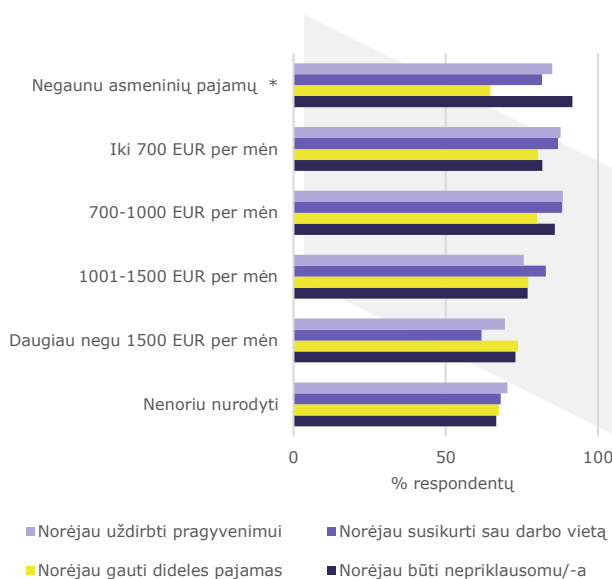
Nepaisant ekonominio neapibrėžtumo ir vyraujančių geopolitinių įtampų, jaunimas išlieka pozityviausia visuomenės grupe, vertinant norą artimoje ateityje pradėti savo verslą. Tarp 18-29 metų amžiaus respondentų savo verslą artimoje ateityje (šiemet arba per artimiausius 1-3 metus) planuoja pradėti 27% apklaustųjų, tarp 30-39 metų amžiaus respondentų – 20%, 40-49 amžiaus grupėje – 14%, vyresnių apklaustųjų tarpe savo verslą artimoje ateityje pradėti planuojančių buvo mažiau nei 10%, rodo SEB banko užsakymu atlikto Baltijos šalių gyventojų verslumo tyrimo duomenys.

³ Verslo žinios: Apniukusi ekonomika ir finansavimo sausra sekina verslumo daigus. <https://www.vz.lt/smulkusis-verslas/2024/02/28/apniukusi-ekonomika-ir-finansavimo-sausra-sekina-verslumo-daigus&e5c82e0a7644e&57536cf6eaedd>

⁴ SEB banko tyrimas: gyventojų verslumas toliau mažėja. <https://www.seb.lt/infobankas/naujienos/seb-banko-tyrimas-gyventoju-verslumas-toliau-mazeja>

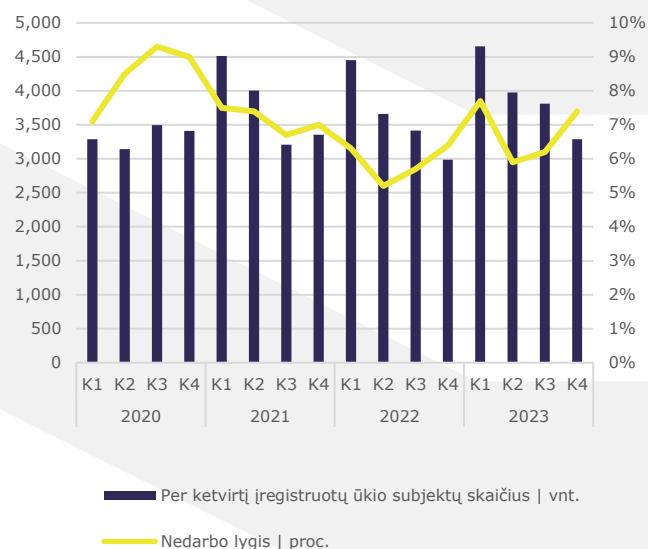
- **Noras užsidirbti, gauti didesnes pajamas, būti nepriklausomu, susikurti sau darbo vietą skatina jaunuolius imtis savo verslo.** VŠĮ „Inovacijų agentūros“ užsakymu atliktos jaunimo apklausos duomenys rodo, kad pagrindiniai veiksniai, skatinantys jaunimą pradėti savo verslą yra noras būti nepriklausomu(-a) (visiškai ar iš dalies sutinka 79% respondentų), užsidirbti pragyvenimui (81%), susikurti sau darbo vietą (80%), gauti didesnes pajamas (75%). Noras užsidirbti pragyvenimui buvo pastebimai didesnis kaimiškose vietovėse gyvenančių jaunų žmonių tarpe (visiškai ar iš dalies su tokiu teiginiu sutiko 95% kaime gyvenančių jaunuolių, mieste tokių buvo 78%) bei tarp apklaustų merginų (87% prieš 74% vyrų grupėje). Didesnis noras susikurti savo darbo vietą ir būti nepriklausomu(-a) pastebimas tarp mažesnes vidutines pajamas gaunančių jaunų žmonių – tarp mažesnes nei 1 000 EUR per mėnesį asmenines vidutines pajamas gaunančių žmonių tokių buvo nuo 82% iki 92%.
- Ekonomistų moksliniai tyrimai rodo tendenciją, kad išaugęs nedarbo lygis skatina žmones imtis savo verslo, kurtis darbo vietą sau pačiam ir, naudojantis mažesne darbo jėgos kaina, plėsti samdomų darbuotojų skaičių nuosavame versle⁵. Nors žvelgiant į pastarųjų ketverių metų statistiką ryšys tarp nedarbo lygio šalyje ir per ketvirtį įregistruotų ūkio subjektų skaičiaus nėra labai ryškus, įvairios gyventojų apklausos rodo tendenciją, kad esant sudėtingesnei situacijai darbo rinkoje žmonės yra labiau linkę imtis savo verslo idėjų įgyvendinimo, siekiant susikurti sau darbo vietą ir užsidirbti pragyvenimui.

Pav. 10 Priežastys, skatinančios jaunimą pradėti savo verslą. Respondentų atsakymai pagal gaunamas asmenines vidutines mėnesio pajamas.

Šaltinis: VŠĮ „Inovacijų agentūra“
* Imtis mažesnė nei 50 respondentų (30 < N < 50)

Pav. 11 Nedarbo lygio ir per ketvirtį įregistruotų ūkio subjektų skaičiaus dinamika Lietuvoje. 2020-2023

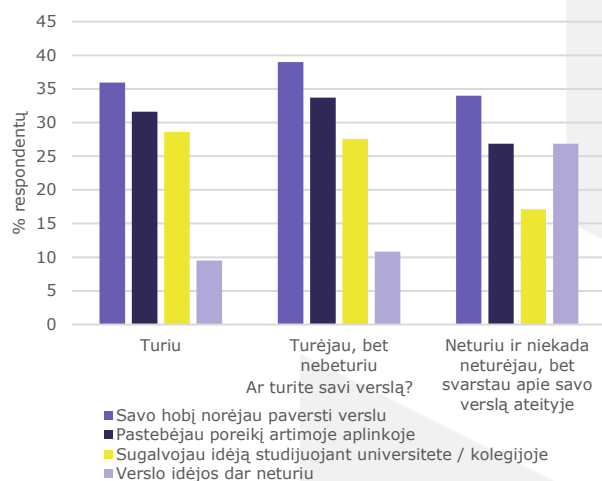

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

⁵ Hamilton (1989); Storey (1991); Trevo & Niittykangas (1994); Keeble & Walker (1994); Reynolds, Storey & Westhead (1994); Spilling (1996); Lash et al. (2007) ir kiti.

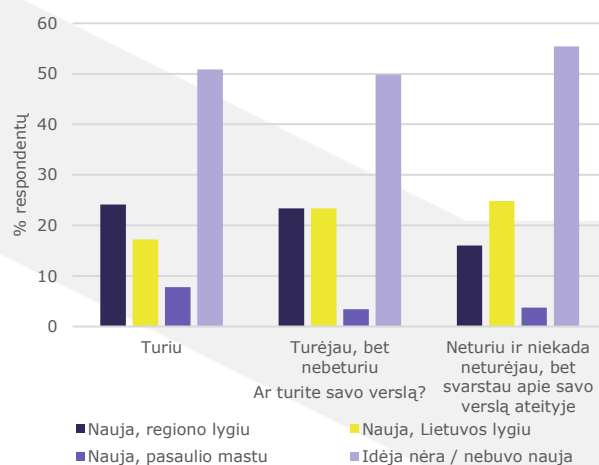
- Jaunimas pradeda verslą turėdamas gerą verslo idėją ir matydamas nišą, galimybę verslui pradėti.** Daugiau kaip pusė apklausoje dalyvavusių ir verslą turinčių ar turėjusių jaunuolių teigė, kad pradėti verslą juos pastūmėjo geros idėjos turėjimas, dar 65% visiškai ar iš dalies sutiko su teiginiu, jog matė galimybę verslui pradėti. Daugiau kaip trečdalis apklaustųjų savo verslą pradėjo norėdami hobiį paversti verslu, panaši dalis verslo ėmėsi pastebėję poreikį artimoje aplinkoje (žr. pav. 12). Pusė apklausoje dalyvavusių ir savo verslą turinčių ar turėjusių jaunuolių pripažino, kad jų verslo idėja nebuvo nauja, beveik ketvirtadalis teigė, kad jų verslo idėja buvo nauja regiono lygiu, penktadalis – Lietuvos lygiu, vos 5% apklaustųjų teigė, kad jų verslo idėja buvo nauja pasaulio mastu (žr. pav. 13). Didžioji dauguma apklaustųjų savo verslą vykdo, vykde ar norėtų vykdyti savo gyvenamajame regione, 31% visoje Lietuvoje ir tik 16% verslą vykdo, vykde ar norėtų vykdyti tarptautiniu mastu.

Pav. 12 Respondentų atsakymai į klausimą kaip sugalvojo verslo idėją?

Šaltinis: VŠĮ "Inovacijų agentūra"

Pav. 13 Respondentų atsakymai į klausimą ar jų verslo idėja buvo nauja

Šaltinis: VŠĮ "Inovacijų agentūra"

- Žinių ir patirties turėjimas galėtų paskatinti jaunimą imtis verslo.** Apklausos duomenys rodo, kad net 82% savo verslo neturinčių ir niekada neturėjusių jaunuolių visiškai arba iš dalies sutinka, kad verslui vystyti reikalingų žinių turėjimas galėtų paskatinti juos pradėti savo verslą; daugiau kaip du trečdaliai įgūdžių ir patirties turėjimą įvardijo kaip galimą paskatą pradėti savo verslą. Tiesa, savo verslą turinčių ar kažkada turėjusių jaunų žmonių tarpe žinių, patirties ir įgūdžių, reikalingų verslo vystymui, turėjimas svarbia paskata verslo pradžia buvo tik kiek daugiau nei 40% apklaustųjų.
- Pradėti verslą skatina ir lengvatos jaunam verslui.** Remiantis apklausos duomenimis pastebima ryški takoskyra tarp verslą turinčių ar turėjusių ir jo niekada neturėjusių jaunų žmonių požiūrio į lengvatų jaunam verslui svarbą. Su teiginiu, kad lengvatos jaunam verslininkui paskatino / galėtų paskatinti pradėti verslą visiškai ar iš dalies sutiko 81% savo verslo neturinčių ir niekada neturėjusių jaunuolių; tarp verslą šiuo metu turinčių tokių buvo tik 34%, o tarp turėjusių, bet nebeturinčių savo verslo – 26%. Darytina išvada, kad su lengvatomis jaunam verslininkui realiai susidūrę jaunuoliai (turintys arba praeityje turėję savo verslą) šiam veiksmui teikia mažiau svarbos nei tie, kas su tokiomis valstybės paskatomis dar nėra susidūrę.